

Spicuri Economice

Aduș lunar la „Libertatea“.

Broșura 3.

Legea izlazurilor.

Cînd s'a șters iobăgia, au rămas vechilor iobagi nu numai părțile lor de pămînt care au trecut pe ei ca proprietate (stăpînire) a lor, ci le-au rămas și mari părți de hotar, neîmpărțite între ei, ci ca să le fie de izlaz, pășune obștească pentru vitele lor.

Dar treaba asta a izlazurilor nu s'a regulat nici-odată deplin prin o lege. La început izlazul era al satului întreg, întrucît toți cei din sat fuseseră iobagi pe acel hotar și așa și izlazul le-a rămas lor tuturor și după ei copiilor lor. Cu timpul însă foștii iobagi pe aiurea au împărțit între ei locurile rămase lor așa în folosință obștească, iar pe aiurea le-au folosit și mai departe așa împreună.

Așezîndu-se însă peste ani și ani de zile oameni streini în comună, — aceia își cereau și ei parte în averea foștilor iobagi ai comunei și de aci nu odată s'au iscat procese (pîri), cît pe la deregătoriile locului, cît pe la judecători, și judecata asupra lucrului atîrna dela părerea deregătorului ori județului, căci — lege deplină și lămurită pe care să-și întemeeze judecata, nu era.

De aceea guvernul a venit în luna asta (în Martie) naintea dietei cu o lege, care să reguleze odată starea de drept a foștilor iobagi și a izlazurilor lor, față de streinii așezații mai apoi în comune, a căror părinți n'au fost iobagi aci, și așa nici ei n'au sub ce cuvînt să ceară parte în o avere ce s'a lăsat pe vremuri anume foștilor iobagi și după ei urmașilor lor.

Legea asta nouă a fost dezbătută la 1 Martie în dieta din Pesta.

Știindu-se cum la noi prin sate s'au așezat, ba doi-trei jidani, ba doi-trei cizmași unguri ori alle lighioi streine, mîinate de soartea lor calicească, — noua lege, la întrevenirea notarilor și fibiraelor cari trimiseseră rapoarte de prin sate, era pregătită așa, că era prea priincioasă veniturilor de prin sate, și nu scutea destul de bine drepturile adevăraților urmași ai foștilor iobagi.

Pentru aceea, printre deputații cari au luat cuvînt la acest lucru spre a face să se schimbe în spre bine pentru popor, pentru foștii urbarialiști, rînduelile legii acesteia, a fost și dl Dr. Stefan C. Pop, care, întemeiat pe multele procese de acest fel în cari a avut de apărat drepturile foștilor iobagi, — a și luminat mult tot lucrul. Așa de frumos a apărat drepturile acelor, încît dieta s'a văzut învinsă de adevărul arătărilor sale și a primit schimbările spre bine ce dsa a propus în această lege.

Dl Dr. Pop a arătat că:

Legea nouă privește pe nu mai puțin ca zece mii trei sute șasezeci și nouă de comune din țară, — așadar e o lege care privește foarte de aproape pe aproape întreagă țărănimea țării, avînd a-și regula starea lor de drept pe temeiul acestei legi, proprietarii din 7876 comune, iar în 2226 comune averea aceasta obștească iobăgească va trece în grija societăților (însoțirilor) ce să vor forma.

Dl deputat făcînd o privire în istoria acestor izlazuri scoate la iveală, că aceste izlazuri au fost de multe ori și pe multe locuri îndemnul la răscoale sîngeroase și că chiar în timpii iobăgiei, nimic n'a chinuit și n'a interesat mai de aproape pe jeleri, pe micii economi, ca treaba cu izlazarile. De aceea chiar la 1836, nainte de revoluție, s'a adus o lege, care rînduește alîta, ca izlazarile urbarialiștilor (iobagilor) să fie deosebite de averile nemeșilor, — pentru a nu mai fi alîta val în jurul lor.

La 1848 să votează o lege care recunoaște pe iobagi de stăpîni pe pămînturile ce le lucrau și pe toți împreună stăpîni pe izlaurile ce le folosise împreună. Dar revoluția ce a urmat a zădărnicit ducerea în deplinire a acestei legi, — și lucrul iar rămîne încurcat, avînd a să limpezi prin procese osebirea drepturilor nemeșilor asupra izlaurilor și pădurilor de cătră drepturile iobagilor. La 1861 și 1871 să iau iar măsuri prin legi provizorii (de ajutor până un'altă), în cari însă să află lămurit atîta, că:

„Cu pămînturile iobăgești, izlaurile osebite prin lege (adecă prin procese) și cari să vor mai osebî, precum și pădurea și trestiișele cari au fost sau vor fi lăsate foștilor iobagi, în scopul tăierii lemnelor și a trestiilor ca parte ce li-se cade după pămînturile iobăgești, — ajung a fi proprietatea foștilor iobagi“.

Ca să se ajungă odată la mersul regulat al acestui lucru, e de lipsă ca legea să recunoască, că acele izlauri și păduri rămase prin pacea de după revoluție, în sama foștilor iobagi, sînt proprietatea lor și *numai a lor*, și că ei toți împreună, ca un fel de societate (însoțire) formează o așazisă „persoană morală“ recunoscută de lege, avînd drepturi asupra averii lor, așa cum omul singuratic are asupra averii sale, puînd pași și nainte legii întru apărarea dreptului seu, așa ca ori-și-ce om singuratic ce are o avere.

Acti a ciștigat dl Dr. Pop un mare bine urmașilor foștilor iobagi din comune, căci prin o luminată apărare a dreptului lor vechiu, a făcut pe ministru și dieta, să recunoască, că nu e cu cale a da drept și altor locuitori, veniți mai tîrziu în comună de a să folosi de avutul foștilor urbarialiști, — precum era să li-se dee prin lege așa cum o ticluiseră cei din ministeriu, luîndu-o cu ușurătate ori răutate. Această nedreptate s'a înlăturat.

Al doilea punct foarte însemnat și primejdios, ce era pus în planul ministrului era, paragraful 74, care spunea că:

...„Din trebuințe obștești, de a prăsi vite, izlaurile neîmpărțite ale foștilor iobagi, precum și acele izlaze ale compeso-

ratelor (stăpîniri împreună, la olaltă), cari în temeiul legii nu sã pot împãrți între singuratici, *sã pot expropria* (rãscumpãra) *pe sama comunei politice!*

Aceasta sã înțelege așa: În cutare comună, zicem românească, s'a încuibat un număr de străini, poate veniți de sine, poate colonizați (aduși de stat și așezați pe ceva moșii); aceștia, după legea de izlazuri, n'au drept asupra acelorora. Urmașii foștilor iobagi însă, au izlaz frumos și pădure frumoasă. Odată le vine gust streinilor, cari pizmesc pe foștii iobagi pentru partea lor de loc de izlaz, — și haid sã ajungã și ei a sã folosi de moștenirea foștilor iobagi. Fiindcã altfel n'o pot, pun cîra pe aceea, cã... voesc o prãsire și cultivare mai viuã de vite, haid zmulgem dela foștii iobagi moșia lor, îi plãtim cu ceva și o numim de proprietate comunalã și atunci ne bãgãm și noi în ea!

Era acest paragraf simburele unor mari primejdii și grozave frecãri și întîmplãri prin comune! Dl Dr. Pop s'a întrepus cu toatã puterea darului sãu de vorbire și de dovedire, și, spre marea noastrã bucurie, a izbutit a îndupleca și în acest punct pe ministru și dieta, a recunoaște adevãrul și a nu bãga în lege o astfel de rînduialã primejdioasã și nedreptãțitoare pentru foștii iobagi! Ministrul și-a retras acest paragraf, nimicindu-l.

Legea în felul cum e acum primitã, e priincioasã foștilor iobagi, — și ea lãmurește odatã bine dreptul lor, și-i face adevãrați și singuri stãpîni pe averea ce li-s'a lãsat, ca izlazuri ori pãduri iobãgești, la spargerea iobãgiei.

Acele comune, în cari sã vor fi fãcut prin vremuri nedreptãți foștilor iobagi, vîrîndu-se pe nedrept și alte persoane la folosința drepturilor lor, — acelea, după legea cea nouã, vor putea încã sã se curãțe de cei neche-mați și sã se lase aceea avere numai celor ce au drept la ea!

Tot mai îndărăpt decît alții.

În 1909 s-a încheiat convențiunea (învoiala) comercială între Austro-Ungaria și România, până la 1917.

Să știe cît de mașter s-a îngrijit guvernul României de bieții oieri-mărgineni ai noștri și la cîte taxe vamale îngreunătoare s-a învoit, numai ca să primească, în schimb, și România ceva favoruri din partea Austro-Ungariei. Astfel s-a învoit ca pentru toată maza (100 kg.) de grâu, ce s'ar trece din România în Austro-Ungaria, aceasta să încasseze o taxă vamală de 6 cor. 30 fileri, pentru toată maza de săcară 5 cor. 80 fil., pentru toată maza de cucuruz 2 cor. 80 fil. și așa mai departe.

Măsura aceasta e foarte păgubitoare pentru agricultura României, căci cu toată lipsa de bucate, ce am avea-o la noi, numai în năcazul cel mai mare ne putem gândi să aducem grâu, cucuruz, orz, etc. din România. Ar trebui ca grîul să fie cu 7—8 cor. mai scump la noi decît în Craiova, Brăila, Constanța, etc., pentru ca să-l putem importa (aduce la noi) din aceste orașe. În vara anului 1912 a trebuit ca prețul cucuruzului să fie cu 3—4 coroane mai urcat în Ungaria decît în România, pentru ca să ne fi hotărît să aducem sute și mii de vagoane din România.

Lămurit, că dacă taxele vamale ar fi mai mici, noi în cea mai mică lipsă de bucate am importa din România, fiindu-ne țara cea mai apropiată, și România ar câștiga mult, puțindu-ne vinde an de an sute și mii de vagoane, cu preț mai bun decît la ea acasă.

Dar politica isteasă a marilor proprietari unguri a zis: ba, și a pus taxe vamale urcate, oprind importul din România, căci altfel nu-și puteau vinde ei cu prețuri destul de bune produsele moșiilor lor. Astfel s-au putut scumpi în măsură mare mijloacele de traiu, spre năcazul cel mai mare al muncitorilor, cari la rîndul lor au urcat și

ei prețul muncii, ca să poată trăi, să-și poată cumpăra mijloacele de traiu, cele scumpe.

Șireții politicieni unguri s'au gîndit ca în schimbul taxelor vamale prea urcate și a opreliștei mărginenilor de a trece cu oile peste graniță, să îngăduie și ei ceva favoruri României. I-au îngăduit dar să ne trimită carne de vită, carne de porc și carne de oaie, dar să ne trimită vite tăiate, nu și vii.

Iată contingentul (numărul îngăduit):

Pentru anul	Vite cornute	Porci	Oi
1909	10.000	50.000	100.000
1910	12.000	60.000	100.000
1911	15.000	70.000	100.000
1912	20.000	90.000	100.000
1913	22.000	90.000	100.000
1914	25.000	90.000	100.000
1915	35.000	120.000	100.000
1916	35.000	120.000	100.000
1917	35.000	120.000	100.000

Numărul capetelor ar fi frumos, dar ce folos că România nu-l poata atinge!

Astfel în 1909 nu a putut exporta mai nimic, căci a trebuit să și facă niște abatorii (tăietoare de vite) mari la Turnu-Severin și Burdujeni, spre granița Ungariei și Bucovinei.

În 1910 iarăș nu a exportat decît foarte puțin.

În 1911 a exportat 4500 vite mari (în loc 15000) și 246 porci (în loc de 70'000).

Abia în 1912 ne-a trimis 7614 vite mari (în loc de 20'000) și 4237 rîmători (în loc de 90'000).

Să nădăjduim, că cel puțin de acum înainte să va reculege cu toată graba, atingînd numărul încuviințat până și de politicienii unguri.

În acelaș timp să nu scăpăm din vedere o învățătură. Cam aceleași favoruri i-s'au făcut Sîrbiei, celei batjoco-

rite de domnii năpraznici ai țărilor luminate și de ciocoi României.

Ei bine, mica Sîrbie să țină la rînd. Ea a exportat în Austro-Ungaria toată carnea, ce i-s'a încuviințat, încassînd frumoși galbeni sunători. Dacă pentru anul 1911 i a fost îngăduit contingentul de 15.000 boi și 50.000 porci (tăiași): ea afîta ne-a trimis. Dacă în 1912 monarhia noastră a importat 5,301.800 kg. carne proaspătă: Sîrbia singură a participat la acest import cu 4,800.000 kg., și România abia cu restul neînsemnat de 1,500.000 kg.

Iată dar, cum o țărișoară mică și mult disprețuită știe trage foloase din toate învoielile, în timp ce trufașii boieri din România nu știu apăra nici drepturile țarei, nici ei nu fac plugărie și creștere de vite, prin care să întrecă țerișoarele din vecinătatea nemijlocită.

Apoi să ne mirăm, că oamenii luminați, ca domnii Iorga și Cuza, îi biciuesc pe toate cărările?

O O O

Cîte bănci sunt în Ardeal,

care cu ce capital, cu ce cîștig; și ce dau pentru scopuri de binefacere?

„Revista Economică“ aduce cîteva date statistice despre băncile din Ardeal, din cari reese că sunt:

Bănci maghiare: 142.

Au de tot capital	cor.	34,229.599
Rezerve	„	10,724.313
Depuneri	„	157,846.619
Cîștig curat pe an	„	4,212.057

Bănci săsești: 33.

Cu capital de	cor.	10,115.115
Rezerve	„	17,181.729
Depuneri	„	119,641.460
Cîștig curat	„	2,235.489

Bănci românești: 97.

Cu capital	cor.	16,366.956
Rezerve	”	5,708.927
Depuneri	”	66,242.818
Ciștig curat	”	2,084.429

Pentru scopuri de binefacere dau:

Băncile Românești	cor.	109.060
Cele Maghiare	”	61.448
” Săsești	”	456.548

Dacă ținem în vedere ciștigul curat și vedem că din acela care bănci cît au dat pentru scopuri culturale și de binefacere, apoi reese, că:

Ungurii, dînd din 4 milioanele ciștigate, numai 61 mii spre scopuri culturale, abia au dat 1½ percent (1 cor. 50 fil. din suta de coroane ciștigate).

Românii, au dat 5% (cinci din sută) spre scopuri culturale, — iar

Sașii cam 22% (22 din sută)!

Sau: Românii dau pentru scopuri culturale și de binefacere de trei ori atîta cît Ungurii, Sașii de 4 ori cît Românii și de 14 ori cît Ungurii.

Ungurii să văd mai lacomi pe ciștiguri și umplîndu-și numai buzunarele lor din acelea, — lăsînd ca pentru scopuri culturale de-ale lor, să dea statul, care ia banii iară de pe noi de pe toți!

Românii să poartă binișor, deși nu bine de tot; — iar Sașii să poartă vrednic de tot respectul în punctul acesta de jertfă pentru scopurile culturale ale neamului lor.

O O O

Viierit.

Pregătirea felurilor vinuri:

Cunoscînd purcederile obicinuite la cules și stors, cu-ooscînd și părțile din cari să formează mustul și felul ferberii lui — putem trece la felurile de pregătire a fe-

îuritelor vinuri, și anume să o arătăm asta în rîndul următor :

1. Cum să face vinul *alb*,
2. Vinul *șiller*
3. « *roșu*
4. « *de samarod*
5. « *de desért.*

1. Pregătirea vinului alb:

După culesul strugurilor, urmează stoarcerea lor, scurgerea mustului și manipularea lui mai departe.

Ne aducem buțile înainte pregătite spre acest scop, afumate bine cu pucioasă, le clătărim acum bine bine cu apă rece ca să se spele curat, și apoi scurgem apa din ele.

Nu e iertat ca să afumăm buțile cu pucioasă numai atunci înaintea culesului, pentru că la arderea pucioasei să formează o materie inecăcioasă în aer, accidul de pucioasă, care neputînd fi scos repede și de tot din bute, va împede ca ferberea zile întregi, — dar și afumarea mai puțină atunci numai nainte de a băga mustul, încă opăcește ferberea și o face să dureze lung și încet, — precînd noi am arătat că un vin bun căpătăm din un must ce ferbe de grabă după stors, — în care scop trebuie să-i venim chiar în ajutor.

În butea astfel bine curățită, turnăm mustul, fie dus cu vase, fie prin pompa de vin, — și anume așa, ca cel puțin $\frac{1}{8}$ (unu a opta) din bute să rămînă goală. De pildă în o bute de 10 hectolitri, vom băga $8\frac{1}{2}$ hecto must, — lăsînd încolo așanumitul gol de fert, pentru-ca mustul care să umfle în vremea ferberii, să nu curgă afară din bute.

Ferberea începe — precum o ajută și căldura vremii, — după 12—24 ore dela stors, crește zi de zi mai tare, mustul e în o spumare vădită, ca și cum ar ferbe — ceea-ce numim ferbere zgomotoasă.

După-ce drojdiuțele dospitoare (bureții aceia de cari am vorbit că atacă zaharul) au desfăcut cătățimea cea mai

mare de zahar în hărțile din care e format: în spirt și acid carbonic, — ferberea să liniștește tot mai mult și în urmă ferberea zgomotoasă înceată cu totul. Atunci mustul să liniștește și drojdiuțele dospitoare să așează la fund (vinul lasă drojdii, cum să zice).

Prin aceasta ferberea de căpetenie, cea mare, liniștinându-se, acum să începe acea parte de vreme în faptul ferberii, pe care o numim ferbere ulterioară (de pe urmă, de încheiere). Vom vorbi încă despre acestea în broșura viitoare

O O O

ȘTIRI ECONOMICE.

Oaspeți din România, în excursie economică prin Ardeal. »Reuniunea Economică Transilvană« (ungurească) din Cluj, a primit dela ministeriul de agricultură din România înștiințare, că în primăvara asta, mai mulți proprietari din Țară vor să facă o excursiune (călătorie) de studiu prin Ardeal pe la moșiile și economiile mai mari. Din Ardeal vor trece și în Ungaria. Ministeriul de agricultură român a rugat numita Reuniune să pregătească un program de călătorie pe sama excursioniștilor (arătându-le pe unde ar fi mai bine a merge) și să iee asupra sa călăuzirea lor.

Comitetul Reuniunii maghiare, luînd în una din ședințele sale în dezbateri cererea din vorbă, și-a arătat bucuria că poate întoarce și ea împrumutul față de oaspeții României, căci și din partea ei merseseră în 1911 în Țară o ceată de excursioniști tot cu același scop: de-a studia rînduelile dela marile moși boerești române și mai ales de pe minunat întocmitelile Domenii (moșii) ale Coroanei și au fost primiți și călăuziți cu multă prevenire de Români și acum vor să le întoarcă oarecum împrumutul.

A hotărît comitetul ca în Ardeal să arate oaspeților cîteva moși mai mari, apoi cîteva sate curat maghiare și

întocmirile de prin curțile acestor economi unguri, apoi și câteva sate cu poporațiune mestecată.

Ar fi de dorit, ca călăuzii oaspeților din Țară, cînd vor arăta acelora aceste două feluri de comune, — să nu le arate cu gînd viclean, sate ungurești de frunte și înainte vestite că ce oaspeți vin să le vadă, iar dintre cele românești pe cele mai nevoiașe și mergînd pe capul lor așa fără nici o știre.

*

Grupene de sămînță, — să pot căpăta! Fiindcă timpul nepriincios de astă toamnă a avut și urmarea că grupenele s'au stricat peste iarnă în măsură mare și așa mulți economi nu au acum în primăvară grupene de pus în pămînt, — ministeriul de agricultură a luat oarecari măsuri de a ajutora pe economi în privința asta. Anume, prin raportorii economici din țară, au știricit că unde să află grupene multe, încît ar putea fi vîndute pentru locurile în cari nu să găsesc? Raportorii economici au adunat adresele acelor proprietari cari au grupene mai multe încît pot vinde din ele, și în ministeriu s'a alcătuit apoi lista lor din toată țara.

Acei economi cari nu au dară grupene de sămînță, să pot ajuta în următorul chip:

Să scrie o carte postală profesorului economic: *Bertsch Otto*, gazdasági tanár, Budapest, Mészáros u. 56/b, — și de acolo vor primi gratis lista acelor proprietari cari au grupene de vînzare. Fiecare va vedea apoi din listă, că dintre acei proprietari care îi e mai aproape, — spre a-și aduce dela acela, fiind cheltuelile de cărăușie mai mici.

*

Stări economice în comitatul Clujului. În ședința comitetului permanent a comitatului Cluj, inspectorul economic a arătat cari sunt stările economice în comitat. Dsa le-a zugrăvit așa: Lucrările de îmbunătățire a fînațelor, puse la cale în acel comitat, nu au putut fi nici începute din pricina mersului nepriincios al timpului! — Sămănăturile

garia produce 2,600.000 hectolitre. Să vine 20 litre de locuitor, iar producția României este 2,300.000 hectolitre și consumul de 27 litre de locuitor.

*

Intru luarea aminte a celor ce samănă cucuruz!

O foaie economică atrage luarea aminte a plugarilor asupra faptului, că cucuruzul de anul trecut, mai ales cel adunat din Ardeal, — e foarte slab ca cucuruz de sămînță. Avînd an nepriincios, s'a dezvoltat el cît s'a dezvoltat, dar mare parte a semințelor lui a rămas sterpe, n'au ajuns desăvîrșirea ce să cere unei semințe ca să nu fie numai bună de măcinat, ci și de dat roadă.

La mai multe economii mari s'au făcut probe cu semințele de cucuruz de anul trecut, — și abie 40—50 din sută au încolțit, s'au dovedit bune de roadă, iar celelalte au rămas sterpe.

De aceea economii să nu să prea încreadă în sămînța lor, ci mai bine să-și cumpere cucuruz de sămînță de cel mai bun și frumos, — căci altfel trebuie să samene de al lor tot de două ori pe cît ar fi lipsă, pentru a avea rodul obicinuit.

Economii pricepuți au făcut în luna asta, — și mai fac, — probă de încolțire cu sămînța, punînd în pămînt, la căldură și umezeală, fire alese și numărate și văzînd cîte din ele au încolțit acolo în pămînt și cîte au rămas moarte? Din asta vede îndată cît e de bună sămînța și cam cît de deasă trebuie s'o arunce, ca să aibă roada regulată!

*

Care țară cît rod știe lua de pe jugărul de pămînt? Iată aci o arătare în care vezi ca într'o oglindă istețimea sau tîndălia cutărei țări, a cutărui popor, în a-și folosi pămîntul ce i l'a dat soartea în mână. S'a făcut cercetare, că în care țară cît grîu s'a adunat în 1911 și de pe cîtă întindere de pămînt? Căci de aci să vede și aceea, cum știe acea țară și poporul ei folosi pămîntul său. Și iaca ce a ieșit la iveală:

Dania este țara care a știut trage cel mai mare folos de pe pământul său sămănat cu grâu. Anume în țara asta adunînd tot locul la un loc, cu bun cu rău, a luat cîte 15 măji metrice de jugărul catastral.

Noua Zeelandă, a luat de pe jugăr	14 măji m.
Belgia	» 13 $\frac{1}{2}$
Germania	» 13
Portugalia	» 11 $\frac{1}{2}$
Peru	» 11 $\frac{1}{2}$
Elveția	» 11
Svedia	» 10 $\frac{1}{2}$
Anglia	» 10
Egiptul	» 10
Luxenburg	» 9 $\frac{1}{2}$
Bulgaria	» 9
Austria	» 8 $\frac{1}{3}$
Norvegia	» 8 $\frac{1}{3}$
Canada	» 8 $\frac{1}{3}$
Cile	» 8
Francia	» 8
Iaponia	» 7 $\frac{1}{2}$
<i>Ungaria</i>	» 7 $\frac{1}{2}$
Turcia	» 7
<i>România</i>	» 7
Sîrbie	» 6 $\frac{1}{2}$
Statele Unite (America)	» 6 $\frac{1}{2}$
Italia	» 5 $\frac{1}{3}$
Bosnia	» 5
India Orientală	» 5
Rusia	» 5
Marocco	» 4 $\frac{1}{2}$
Spania	» 4 $\frac{1}{2}$
Grecia	» 3

Adecă dintre toate statele aci înșirate (vre-o 30) mai bine cultivă grîul *Dania*. Cea mai slab *Grecia*.

România și *Ungaria* sunt trecute dela jumătate încolo.

*

Tîrg de tauri în Cic-sereda. Reuniunea economică comitatenză a comit. Ciuc, arangează în 31 Martie tîrg de tauri. Comunele își trimit oamenii lor, ca, sub supraveghierea unei comisii, să-și cumpere taurii de lipsă.

Intrebări și răspunsuri.

Intrebarea 5. Am auzit și am cetit adesea despre „gunoiul măiestrit”, dar un econom ce a probat cu el, spune că nu e prea trainic, în anul dinții să simte ceva după el, în al doilea deja își pierde locul iarăși puterea. Rog să-mi arătați părerea Dv, căci eu încă voesc să cerc cu acest fel de gunoiu.

Stefan M. în Al. m.

Răspuns: Nu-ți vom spune părerea noastră pe de buite, ci iacă îți arătăm părerea ce o aflăm tocmai asupra acestui lucru în o foaie economică de specialitate și în care aflăm următoarele:

Multe probe făcute pe moșii mari și pe locurile de probă ale statului, dovedesc, că da, gunoiul de grajd, e de fapt care dă putere pământului pe timp mai îndelungat. Dar și gunoiul cel măiestrit arată urmări bune pe mai mulți ani de zile în pământul gunoier cu el! Îndeosebi s'a probat asta cu gunoiul de cali și fosfor, — dar uneori și cel de nitrogen are putere doi ani, ba și mai încolo.

Dacă gunoiul măiestrit, care e hrană anume pentru plante anumite, nu a fost folosit (mîncat așa zicînd) de planta pe sama căreia a fost puș în pămînt, acela rămîne acolo mai mulți ani, și dacă planta lui vine pusă acolo numai peste ani de zile, — el atunci își arată puterea și folosul. Care va să zică, dacă eu am gunoier un loc pentru grîu (și gunoiul pentru grîu e altul ca cel pentru cucuruz ori napi, ori altă plantă) și mă răsîndesc de nu pun grîu, ci altă plantă, de altă natură, acea plantă nu va suga din pămînt materiile hrănitoare plăcute grîului și aflătoare acolo în gunoiul anume pus pentru el, — ci își va suga din pămînt materiile ce ei îi plac trecînd așa-zicînd nepăsătoare pe lingă hrana grîului și lăsîndu-o în pace. Dacă abia peste un an doi vin și pun grîul, — a-

cesta va afla încă în pământ hrana ce i-o pusesem cu ani înainte și o va folosi acum! Adecă: gunoiul măestrit pus pentru el, nu s'a perduț, nu s'a nimicit, ci a stat acolo până să-i vină și al lui mîncător.

Ba s'a văzut ceva și mai interesant: Gunoiul pus acum în pământ, în urma mersului poate nepriincios al vremii, nu s'a putut topi și așa n'a putut fi sorbit de planta prin rădăcinile plantei sale, ci rămînînd în mare parte acolo, a fost prelucrat, pregătit numai mai încet de natură ca să fie ușor de supt de planta lui, — și de aceea în anul cînd ai pus gunoiul, nu ai avut o roadă așa din belșug, cum ai fi așteptat, dar în anul al doilea ori chiar în al treilea, rodul a fost în plinul lui, mult mai îmbelșugat ca în anul gunoirii! De aceea nici-odată nu e iertat să-ți faci judecata asupra gunoiului măestrit după roada anului înfii a gunoirii!

Indeosebi e asta așa la fînațe, pe cari gunoindu-le cu gunoiu măestrit, apoi urmarea binefăcătoare a gunoirii o vezi mai ales în anul al doilea, nu în cel dinfii.

Cîtă vreme are urmări bune gunoirea măestrită la fînațe? Nu s'ar putea spune acurat, dar părerea multor economi mari e, că 6—7 ani să simte un loc de nutreț gunoi. Abia după 6—7 ani e lipsă să-l gunoiești de nou.

○ ○ ○

Piața de bucate

după Bursa din Budapesta:

Grîu	Cor.	22'50—23'—
Săcară	„	18'——18'50
Orz	„	16'10—17'—
Ovăș	„	19'——20'—
Cucuruz nou	„	13'50—14'50

Piața Orăștiei: Grîu 21'—; Săcară 19'—; Cucuruz 13—15'—
pentru cîte o maje-metrică (100 kg.)

„Tipografia Nouă“, I. Moța, Orăștie.